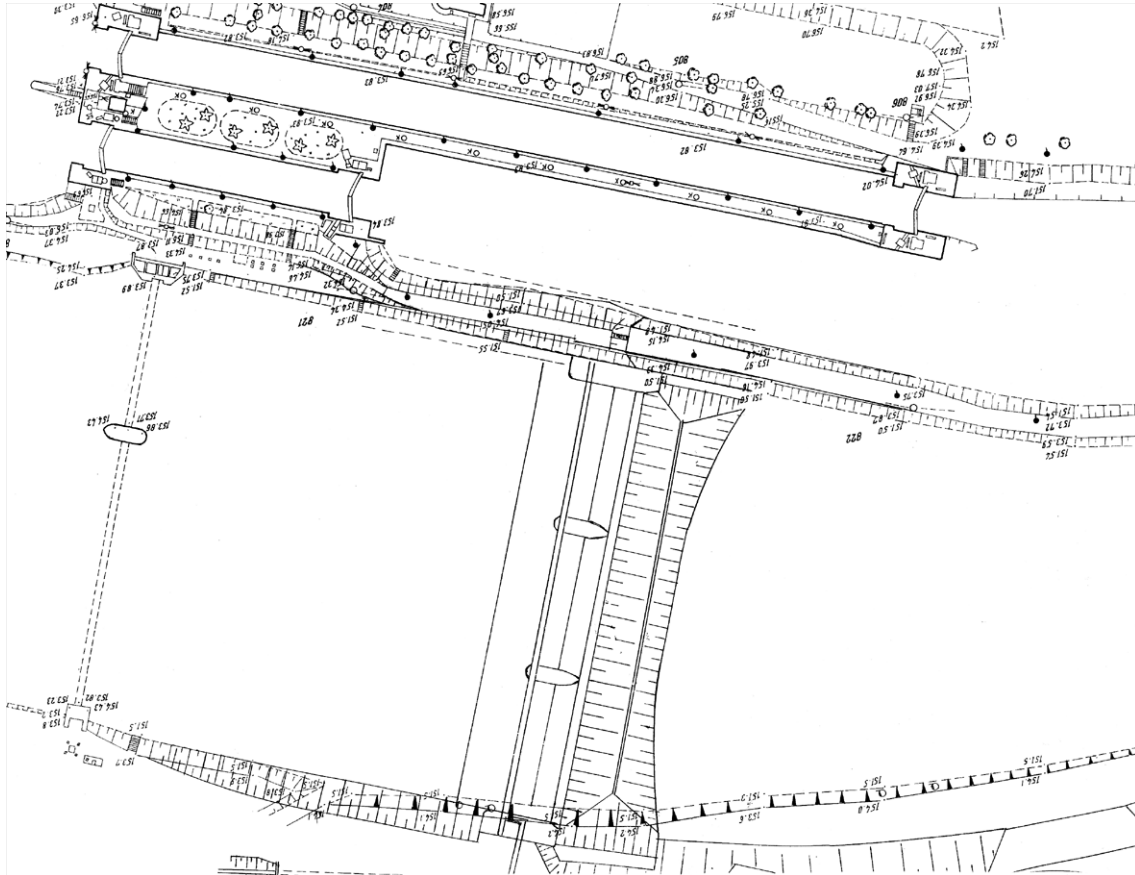

3.4.7. Stopień Wodny Groszowice.

Zlokalizowany w m. Opole, gm. Opole, pow. opolski, woj. opolskie, rz. Odra km. 144,60 (0,50 kanału śluzowego). Spad 2,10 m.

Sytuacja stopnia wodnego Groszowice z okresu modernizacji jazu.

Widok stopnia wodnego Gorszowice ze sterowni śluz w kierunku wody dolnej.

Tworzą go następujące obiekty:

1. Jaz (sektorowy, z przepławką dla ryb i kładką komunikacyjną, roboczą, technologiczną na jazie), 1984 – przebudowywany na kłapowy, od 2022 r.
2. Śluza komorowa – mała, 1897.
3. Śluza komorowa – duża, pociągowa, 1914.
4. Elektrownia wodna, 2009.
5. Zabudowa przystopniowa, 1897/1914.

W końcu XVIII wieku istniał jaz. Stopień wodny w obecnym kształcie powstał w roku 1897 w ramach I etapu kanalizacji rzeki Odry (1891-1897) od Koźła do ujścia Nysy Kłodzkiej. Składał się z jazu kozłowo-iglicowego z przepustem dla statków oraz śluzy komorowej małej o standardowych dla tego odcinka parametrach: 55 m. długości użytkowej i 9,6 m. szerokości użytkowej.

Budowa jazu w Groszowicach. Zdjęcie z końca XIX wieku.

Źródło:

https://www.google.com/search?sxsrf=ALiCzsYX9e-5opyFfRkfYGkKSABc2auKkA:1665342257555&source=univ&tbm=isch&q=%C5%9Bluza+groszowice&client=firefox-b-d&fir=LmasO2xliLdnjM%252Cq6lrTmXQH1O7ZM%252C%253BHPbFApzfz-6LxM%252C1uFXtTNloBwTAM%252C%253BGAYRuelRTk4k6M%252CQrvcpEj01n4BIM%252C%253BmL5WmsD84cjuEM%252CMDmbCf8Po332QM%252C%253BI3Y-atfkQFmLoM%252C7vuEEe5ieAf9iM%252C%253BNbcy6HllylguM%252CY7lajEK5hFq-3M%252C%253BshG1_JhPp3453M%252C7vuEEe5ieAf9iM%252C%253BQSVBmUZ3aVwuIM%252CY7lajEK5hFq-3M%252C%253BeCgQMZPtbXWXqM%252CCYE0wlqAAAZkRM%252C%253BzIURNc32ecFohM%252CBb_t_oag-vSVFM%252C&usq=AI4-kTpfkkfEQt7KZ2xv4h4AZwcfy97A&sa=X&ved=2ahUKEwisoMOt69P6AhVDAxAIHWvDD8sQ420oAHoECCgQPq&biw=1536&bih=739&dpr=1.25#imgrc=wlt-vsNjIEfqwM

Budowa śluzy w Groszowicach. Zdjęcie z końca XIX wieku pochodzi ze zbiorów Muzeum Architektury w Berlinie.

Źródło: http://www.dokumentyslaska.pl/groszowice_lata/obiekty%20istniejace/sluz.html

W ramach II etapu kanalizacji rzeki Odry od ujścia Nysy Kłodzkiej do Wrocławia w latach 1905-1917 na stopniu wodnym Groszowice dobudowano w 1913 roku śluzę komorową dużą o wymiarach użytkowych 187 m. na 9,6 m. Śluzy i jaz wykonywano jako murowane z cegły klinkierowej o krawędziach wyłożonych ciosami granitowymi.

Awanport dolny śluzy małej i komora śluzy dużej. W głębi – zabudowa przystopniowa.

Tama rozdzielająca awanport dolny śluzy małej od stanowiska górnego jazu. W prawym dolnym rogu – fragment przepławki dla ryb przy lewym przyczółku jazu. W głębi – zmodernizowana zabudowa przystopniowa.

Jaz kozłowo-iglicowy został zastąpiony przez jaz sektorowy, w ramach programu modernizacji jazów na Odrze. 110 metrów poniżej istniejącego jazu, w roku 1984 oddano do użytku jaz sektorowy trójprzęsłowy o świetle modułu 32 metrów. W czasie powodzi 1997 roku galeria jazu została zalana.

Jaz sektorowy Groszowice od wody dolnej.

Jaz sektorowy Groszowice od wody górnej.

Przy prawym przyczółku jazu, wybudowano nową, przepływową, (bezobsługową – jedynie dozorowaną) małą elektrownię wodną. Jest to piąta, wchodząca w skład GK PGE Energia Odnawialna elektrownia na stopniach wodnych górnego odcinka Odry, wyposażona w 2 turbiny Kaplana o mocy 2 x 0,7 MW. Obiekt składa się z budynku elektrowni w wykonaniu szczelnym, zalewanym przez wody powodziowe, kanał dopływowy z kierownicą zanieczyszczeń i czyszczarką krat, kanał odpływowy i rozdzielnię wyprowadzenia mocy z przyłączem zasilania potrzeb własnych. Elektrownię wybudowało Przedsiębiorstwo Budowy i Eksploatacji Elektrowni

Mała elektrownia wodna.

Źródło:

<https://www.globtroter.pl/zdjecia/253173,polska,opolskie,groszowice,stopien,wodny,mala,elektrownia,wodna,na,odrze.html>

Jaz sektorowy zachował oryginalne wyposażenie techniczne z hydraulicznym sterowaniem sektorami. Śluzy utrzymały oryginalne napędy wrót z automatycznym sterowaniem procesu śluzowania.

Pulpit sterowniczy w sterowce śluz.

Wartością zabytkową jest przestrzenny układ zwartego stopnia wodnego z usytuowaniem nowego jazu sektorowego poniżej starego jazu kozłowo-iglicowego. Jest to typowe rozwiązanie modernizacji kaskady wodnej Odry. Zachowała się część stała jazu pierwotnego (kozłowo-iglicowego), która ma znaczenie drugorzędne.

Typowy zestaw pływający po Odrze (dwie barki + pchacz) wpływający do śluzy pociągowej Groszowice. Jeden z najmniejszych łuków na odrzańskiej drodze wodnej wymaga od kapitanów nie lada umiejętności. Widok z głowy górnej śluzy w górę rzeki.

Projekt: „Modernizacja jazów odrzańskich na odcinku w zarządzie RZGW Wrocław, woj. opolskie – etap II” zakłada wymianę zamknięć sektorowych jazów na zamknięcia klapowe z napędem hydraulicznym i niezbędną przebudową konstrukcji betonowych filarów, przyczółków i przęsł. Wybudowane zostaną przepławki dla ryb dwuśrodowiskowych, nadbudówki maszynowni i kładki do osiedli przystopniowych, przebudowie ulegną kładki nad jazem, sterownie jazowe, tamy rozdzielcze, ubezpieczenia poszurów jazowych i brzegów w rejonie jazów, drogi i place dojazdowe oraz infrastruktura energetyczna. Obiekty wyposażone zostaną również w systemy automatycznego i zdalnego sterowania kłapami oraz systemy monitorujące pracę urządzeń i bezpieczeństwo budowli. Projekt będzie dofinansowany z Programu Operacyjnego UE Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020. [Szlaki żeglowne \(gliwice.rzgw.gov.pl\)](http://szlaki.zeglowne.gliwice.rzgw.gov.pl)